



Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma

Enontekiön kunta

2025-2028

Valmistelija Jessica Putkonen / Työllisyyskoordinaattori

Sivistysjohtaja 16.10.2024

Hyvinvointilautakunta 24.10.2024

Kunnanhallitus 19.11.2024

Kunnanvaltuusto 27.11.2024

Sisälllys

1.	Johdanto	1
2.	Yhteistyö ja kuuleminen	2
3.	Enontekiön maahanmuutto- ja kotoutumistilanne nyt ja tulevaisuudessa	2
4.	Kotouttamispalvelut Enontekiöllä	3
5.	Kotoutumislaki ja kotoutumista edistävät palvelut.....	3
5.1.	Sosiaali- ja terveyspalvelut	5
5.2.	Asumispalvelut	5
5.3.	Sivistyspalvelut	6
5.4.	Varhaiskasvatus	6
5.5.	Perusopetus.....	6
5.6.	Toisen asteen koulutus.....	7
5.7.	Nuorisopalvelut	7
5.8.	Hyvinvointi- ja liikuntapalvelut.....	8
5.9.	Kirjastopalvelut.....	8
5.10.	Kulttuuripalvelut.....	8
5.11.	Työllisyyspalvelut.....	9
6.	Tulkkaus ja käännöspalvelut.....	9
7.	Kotouttamispalvelut muilta viranomaisilta ja toimijoilta	10
7.1.	Seurakunta.....	10
7.2.	Revontuliopisto.....	10
7.3.	Te-palvelut.....	10
7.4.	Kelan palvelut	11
7.5.	Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta	11
8.	Kotoutumiskoulutus	12
9.	Digipalvelut, viestintä ja henkilöstön osaaminen	12
10.	Seuranta ja päivitys.....	13
11.	Keskeisiä käsitteitä	13
12.	Yhteystiedot.....	14
13.	Lähteet:.....	16

1. Johdanto

Enontekiö sijaitsee Lapissa, Suomen Käsivarressa Norjan ja Ruotsin rajalla. Enontekiön kunta on perustettu vuonna 1877. Kunta on pinta-alaltaan Suomen kolmanneksi suurin. Sen alueella sijaitsee yli 60 % Suomen kaikista tuntureista ja kaikki yli 1000-metriset huiput. Tunnetuimmat niistä ovat Saana ja Halti Kilpisjärvellä. Enontekiö tunnetaan laajoista, omaleimaisista erämaa-alueista ja se on luontomatkailijoiden suosima käyntikohde.

Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus ovat enontekiöläistä arkea. Enontekiö kuuluu saamelaiden kotiseutualueeseen. Saamelaiset ovat Euroopan unionin alueen ainoa alkuperäiskansa. Yhteistä valtakunnanrajaa on Ruotsin ja Norjan kanssa yli 450 km. Norjassa naapurikunnat ovat Storfjord, Kåfjord ja Kautokeino sekä Ruotsin puolella Kiirunan kunta. Storfjord on myös Enontekiön ystävyyskunta. Naapurikuntia etelärajalla ovat Muonio ja Kittilä, idässä Inari..

Enontekiön nimi juontuu paikasta, jossa eno eli joki saa alkunsa. Ounasjoki saa alkunsa Ounasjärvestä, jonka rannalla sijaitsee Enontekiön kaunis kirkonkylä Hetta. Hetassa on noin 800 asukasta. Yhteensä Enontekiöllä on 1770 asukasta (31.12.2023). Suurimmat kylät Hetan lisäksi ovat Kilpisjärvi, Karesuvanto, Vuontisjärvi, Peltovuoma, Nunnanen, Leppäjärvi ja Palojoensuu.

Kunnan elinkeinorakenne muodostuu palveluista 76 %, alkutuotannosta ja jalostuksesta noin 20 % ja muista elinkeinoista noin 4 %. Alkutuotannossa poronhoito on Enontekiöllä keskeinen alkutuotannon muoto. Poroja paimennetaan ja niiden hyvinvoinnista huolehditaan luonnonolojen edellyttämällä tavalla. Vasonta tapahtuu toukokuun aikana, jonka jälkeen kesä-syyskuun aikana vasat merkitään ja syys- joulukuun aikana tapahtuu poroerotus, jolloin porot erotellaan eri tokkakuntiin talvipaimennusta varten.

Lähtökohtana Enontekiön kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman laatimisessa ovat laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023), yhdenvertaisuuslaki (1325/2024), Enontekiön kuntastrategia 2022-2025 ”ihmiset-hyvinvointi-asuminen-elinvoima” sekä Lapin maahanmuuttostrategia 2030+.

Lapin maahanmuuttostrategia 2030+ tähtää siihen, että Lappi on koti kaikille. Strategia edistää muuttaneiden kotoutumista ja työllistymistä, työ- ja koulutusperusteista maahanmuuttoa, osaavan työvoiman saatavuutta, työelämän monimuotoisuutta sekä hyviä väestösuhteita ja yhdenvertaisuutta. Strategian päämäärinä on juurtuminen pohjoiseen Suomeen, onnistuminen yhdessä sekä toistemme reilusti kohtelevinen, kokemus yhteenkuuluvuudesta ja turvallisuudesta. Lapin maahanmuuttostrategia 2030+ on laadittu Lapin ELY-keskuksen toimesta vuonna 2022. Strategian tarkoitus on olla pohja kunnissa laadittaville uuden kotoutumislain mukaisille paikallistason kotouttamisohjelmille.

2. Yhteistyö ja kuuleminen

Enontekiön kunnan kotouttamisohjelma laaditaan moniammatillisena yhteistyönä. Työllisyyskoordinaattori vastaa maahanmuuttajan neuvonnasta ja ohjauksesta. Maahanmuuttopalvelut kuuluvat hallinnollisesti sivistystoimen alle. Kotouttamisohjelma on laadittu yhteistyössä varhaiskasvatuksen, opetustoimen, nuorisopalveluiden, hyvinvointi-, vapaa-aika ja liikuntapalveluiden, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden, asuntopalveluiden sekä seurakunnan kanssa.

3. Enontekiön maahanmuutto- ja kotoutumistilanne nyt ja tulevaisuudessa

Enontekiön kunnassa asuu tämän hetkisen tilastotiedon mukaan 55 maahan muuttanutta, joista 31 on miehiä ja 24 naista (www.stat.fi 22.8.2024). Maahanmuuttoon ja kotoutumiseen Enontekiöllä vaikuttaa matkailun kausityöluonteisuus, joka tuo työperäistä maahanmuuttoa alueelle.

Kouluttautumisvaihtoehtona Enontekiön kunnassa on erälukio ja siihen liittyvät kaksoistutkintomahdollisuudet ja oppisopimusmahdollisuus. Enontekiön lentokenttä kouluttaa osaajia ja työllistää heitä talvimatkailusesongin aikana. Tulevaisuudessa mahdollisuutena nähdään Enontekiöllä kotouttamisen pysyvyyden tukena joustavat laaja-alaiset etäkouluttautumahdollisuudet sekä hyvien tietoliikenneyhteyksien mahdollistamat etätyöt.

Pitovoiman puutteet haastavat pieniä Lapin kuntia. Pitkät etäisyydet, välimatkat ja palveluiden vähäisyys ovat haaste yksilöiden ja perheiden kotoutumiselle. Kansainvälisten opiskelijoiden pitovoima keskittyy Kemiin, Tornioon sekä Rovaniemelle opiskelumahdollisuuksien ollessa näiden kuntien alueella.

Lapin maakuntien vetovoimaksi ja vahvuudeksi on nostettu turvallisuus, luonto, yhteisöllisyys ja elämäntapa. Lappi on kansainvälinen maakunta, jossa maahanmuutto on arkipäiväistynyt. Ulkomaanmatkailun vetovoimaisuus Lapin alueella lisää työikäisten maahanmuuttajien tarvetta. Etäyhteydet eri toimijoiden välillä mahdollistavat onnistuneen kotoutumisen.

Enontekiön kunnassa tuetaan yksilöä ja perheitä yksilöllisesti. Peruspalveluiden ja kotoutumissuunnitelman laadinnassa hyödynnetään monialaista yhteistyötä. Mahdollisuutena voidaan nähdä myös läheinen työllistymismahdollisuus Ruotsin ja Norjan puolella. Panostamalla monialaiseen alkukartoitukseen ja palveluiden monipuolisuuteen, mahdollistetaan onnistunut pohja juurtumiselle.

Lapin kunnilla on erilaiset resurssit kotouttamiseen ja yhteistyön kehittäminen kuntien välillä on välttämätöntä. Enontekiöllä uhkaksi nousee matkailualan kausiluontoinen työllistyminen sekä opiskelumahdollisuuksien vähäisyys. Paikallisiin kotoutumishaasteisiin kuuluvat pitkät etäisyydet ja pieni väestöpohja. Talvi on pitkä, pimeä ja kylmä, mutta myös kaunis ja rauhallinen. Kesällä tottumattoman yllättävät sääsket, mäkärät ja polttiaiset. Kotoutumiseen kuuluukin jokapäiväinen tieto, joka auttaa arjen sujumisessa. On esimerkiksi osattava pukeutua olosuhteiden mukaan. On ennakoitava elämäänsä ja palvelujen tarvetta, koska monet palvelut ovat kaukana. Harrastukset vaativat omatoimisuutta ja aktiivisuutta. Työpaikkoja on kunnassa melko rajoitetusti. Monet työllistävät itsensä yrittäjinä. Yrittäjyyttä taas rajoittaa paikallisen kysynnän vähäisyys sekä matkailun kausiluontoisuus.

Toisaalta Enontekiö on vastaanottava paikkakunta ja paikalliset ihmiset ovat tottuneet erilaisuuteen. Rajakuntana kunnassa on tottumusta erilaisten ja eritaustaisten ihmisten kanssa toimeen tulemiseen ja keskinäiseen avun antamiseen.

4. Kotouttamispalvelut Enontekiöllä

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan tarjoamat palvelut ovat tarjolla maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille kotoutumislaisissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Enontekiöllä maahanmuutto on vähäistä ja pääsääntöisesti työperäistä. Tämä johtuu siitä, että lähin ammattikoulutus mahdollisuus on Muoniossa ja pakolaiskeskukset sijaitsevat Kemi Tornio seudulla.

Enontekiöllä maahanmuuttajien palvelut järjestetään kunnan tarjoamien palvelujen ja toimintojen kautta. Tarvittaessa maahanmuuttajien erityistarpeet huomioidaan monialaisella yhteistyöllä.

5. Kotoutumislaki ja kotoutumista edistävät palvelut

Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään seuraavaa:

”Tämän lain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, maahanmuuttajan työllisyyttä tai yrittäjyyttä, maahanmuuttajan osaamista ja työelämävalmiuksia, maahanmuuttajan yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista, maahanmuuttajan hyvinvointia ja terveyttä, hyviä väestösuhteita ja yhteiskunnan vastaanottavuutta, tarpeellisten ja laadukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta, monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä, kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista valtakunnallisen, alueellisen sekä paikallisen muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kunnan on järjestettävä kotoutumisohjelma, jonka on sisällettävä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma ja monialaisen kotoutumissuunnitelman monikielinen yhteiskuntaorientaatio ja muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä, kotoutumisohjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa.” Laki kotoutumisen edistämisestä kokonaisuudessaan löytyy osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230681>.

Kotoutumisohjelma voi lisäksi sisältää muita kunnan järjestämisvastuulla olevia kotoutuja-asiakkaiden työllisyyttä, yrittäjyyttä, työ- ja toimintakykyä, maahanmuuttajien hyvinvointia ja terveyttä tai kotoutumista edistäviä palveluita sekä järjestö-, yhdistys- tai yhteisötoimintaan tai muuhun yhteiskunnan tai kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan tutustumista ja siihen osallistumista.

Kunnan on laadittava kotoutumisohjelmasta asiakirja, jossa kuvataan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Kotoutumislain tarkoituksena on selkeyttää vastuita eri toimijoiden välillä, mikä vahvistaa maahanmuuttajan kotoutumista ja valmiuksia suomalaiseen yhteiskuntaan. Myönteinen vuorovaikutus eri väestöryhmien kesken edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kotoutumisessa. Kotoutumislaki antaa joustoa ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen paikallista ja alueellista vastaavaksi. Tärkeää on huomioida alueelle muuttaneiden tarpeet, neuvonnan saavutettavuus ja monialainen yhteistyö eri toimijoiden kesken. (kts. Työ- ja elinkeinoministeriö. www.tem.fi).

Alkukartoitus

Kotoutuslain 13§ on säädetty kunnan vastuusta järjestää kotoutumisohjelma, joka sisältää 14§:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 15§:ssä tarkoitettu monialaisen osaamisen ja kotouttamisen palvelutarpeenarvioinnin. (Kotoutumislaki 681/2023)

Kotoutumisohjelma voi lisäksi sisältää muita kunnan järjestämisvastuulla olevia kotoutuja-asiakkaiden työllisyyttä, yrittäjyyttä, työ- ja toimintakykyä, maahanmuuttajien hyvinvointia ja terveyttä tai kotoutumista edistäviä palveluita sekä järjestö-, yhdistys- tai yhteisötoimintaan tai muuhun yhteiskunnan tai kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan tutustumista ja siihen osallistumista.

Alkukartoitukseen sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkuhaastattelussa selvitetään seuraavat maahanmuuttajan yleiset kotoutumisen valmiudet:

- 1) luku- ja kirjoitustaito;
- 2) suomen ja ruotsin kielen taito;
- 3) opiskelutaidot ja- valmiudet;
- 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus;
- 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut valmiudet;
- 6) omat työllistymis- ja koulutustoiheet;
- 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet.

Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi.

Alkukartoitus toteutetaan siten, että sen perusteella maahanmuuttaja voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin. (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110570>).

Alkukartoitus täytyy aloittaa kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai siitä, kun asiakas itse sitä pyytää (<https://kotoutuminen.fi/>).

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelman avulla tuetaan maahan muuttaneen pääsyä yhteiskunnan yhdenvertaiseksi jäseneksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Kyseessä on yksilöllinen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttaja laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten (kunta ja/tai TE-palvelut) kanssa. Hyvinvointialue voi kunnan tai TE-palveluiden pyynnöstä osallistua alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää näiden eri viranomaisten järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamista. Vastuu kotoutumissuunnitelman laatimisesta on kuitenkin kunnalla tai TE-palveluilla, riippuen siitä millä perusteella maahanmuuttaja saapuu maahan. Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttajan suomen tai ruotsin kielen taidon oppimista sekä tarjoavat muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Maahanmuuttajalla ei kuitenkaan ole subjektiivista oikeutta niihin toimenpiteisiin tai palveluihin, joista suunnitelmassa sovitaan, ellei tätä oikeutta synny muun lainsäädännön kuin kotoutumislain perusteella. (<https://kotoutuminen.fi/kotoutumissuunnitelma>).

5.1. Sosiaali- ja terveystalvet

Maahanmuuttajan oikeus sosiaali- ja terveystalvetuihin riippuu hänen oleskelulupansa luonteesta. Henkilöllä, jolla on Suomessa vakituinen asuinkunta, on oikeus sosiaali- ja terveystalvetuihin kansalaisuudesta riippumatta. Niin sanottujen paperittomien henkilöiden oikeus julkisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on rajattu. Välttämätön toimeentulo turvataan kaikille sitä tarvitseville maahanmuuttajille. Kiireellistä sairaanhoitoa on annettava potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta.

Kansainvälistä suojelua hakevalla ja ihmiskaupan uhrilla, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, on oikeus saada terveyden- ja sairaanhoitoa. Suomalainen sosiaaliturva perustuu pääosin Suomessa asumiseen. (<https://stm.fi/maahanmuuttajien-hyvinvointi>). Enontekiön kunnassa noudatetaan maahanmuuttajia koskevaa lainsäädäntöä perustalvetuita järjestettäessä.

Maahanmuuttajan sosiaali- ja terveystalvetuista vastaa Lapin hyvinvointialue. (<https://lapha.fi/maahanmuuttajapalvelut>).

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten tukeminen on jatkossa sekä kunnan että hyvinvointialueen vastuulla. Sosiaalipalveluiden järjestämisvastuu on Lapin hyvinvointialueella 1.1.2023 alkaen. Perheryhmäkodit kuuluvat hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen ja hyvinvointialue sopii ELY-keskuksen kanssa uuden asumisyksikön perustamisesta. Kuitenkin hyvinvointialueen tulee kuulla kuntaa ennen uuden asumisyksikön tai perheryhmäkodin perustamista. Yhteistyössä kunta, ELY-keskus sekä hyvinvointialue sopivat alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen sijoittamisesta sekä kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Ilman huoltajaa tullut alaikäinen on oikeutettu saamaan kotoutumislain mukaista ns. aikuistumisen tukea 23-ikävuoteen saakka. Tuki ei ole lastenhuoltolain (417/2007) mukaista jälkihuoltoa. Tätä tukea järjestetään hyvinvointialueella (sosiaalihuolto) sekä kunnan palveluissa. Kunta järjestää lapselle tai nuorelle kasvun ja kehitykseen tukevia kunnan eri toimintoja ja osallistuu kotoutussuunnitelman laatimiseen. Kunnan ja hyvinvointialueen tulee yhteistyössä yhteen sovittaa suunniteltuja palveluita niiden toteutumiseksi mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti. Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet tilapäisen suojelun tai kansainvälisessä suojelussa olevilla lapsilla ja nuorilla on samantaiset oikeudet saada samat asumisen ja tuen talvetut. Tämä tarkoittaa, että hyvinvointialue järjestää heidän asumisensa ja kunta sekä hyvinvointialue järjestävät heille aikuistumisen tukea.

5.2. Asumistalvetut

Enontekiön kunnalla ei ole omia vuokra-asuntoja. Enontekiön kunta omistaa Enontekiön kunnan asunnot (EKA), joka tarjoaa vuokra-asuntoja Enontekiön kunnan alueella. Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa. Kunta yhdessä EKA:n kanssa järjestää asumista maahanmuuttajille.

Käytettävissä on asumiskansio, joka sisältää turvallisuusohjeita, siivousohjeita ym. asuntoon ja asumiseen liittyviä ohjeita selkokielellä. Kansiossa on tärkeitä puhelinnumeroita, ensiapuohjeet ym. Muuton

yhteydessä käydään yksilöllisesti läpi asumiseen liittyvät asiat. Ohjeistusta annetaan asumiseen liittyvissä asioissa koko kotoutumisen ajan ja järjestetään tarvittaessa asumiseen liittyvää opastusta. Enontekiön alueella on myös yksityisiä vuokranantajia, joilta voi saada vuokrattua asuntoja lyhyt- tai pitkäaikaisesti.

5.3. Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtäväalueeseen kuuluvat opetustoimi, varhaiskasvatus, kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-ajan palvelut, kansalaisopistopalvelut, ateriat- ja puhtauspalvelut sekä työllisyyspalvelut.

5.4. Varhaiskasvatus

Maahanmuuttaja voi saada Enontekiön varhaiskasvatukselta varhaiskasvatuspalveluita. Alle kouluikäisellä lapsella on oikeus kunnalliseen varhaiskasvatukseen, jolla tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta sekä hoidon muodostamaa kokonaisuutta. Varhaiskasvatuksella tuetaan mm. lasten suomen kielen oppimista. Saamenkielisessä ryhmässä tuetaan lapsen saamenkielen kehittymistä sekä tuetaan perhettä kasvatukseen liittyvissä asioissa. Maahanmuuttajaperheiden kanssa tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen ja perheen välisen yhteistyötä yksilöllisesti, mikä tukee kotoutumista.

Kielimuuri on haaste lapsen ja perheen kanssa kommunikoinnissa. Tarvittaessa käytetään tulkkipalvelua viranomaistehtävissä sekä arjessa vaihtoehtoisia kommunikaatio menetelmiä, jotta on yhteinen ymmärrys asioista. Kulttuurieroavaisuudet voivat aiheuttaa haasteita alkuvaiheessa, tämän vuoksi on tärkeää keskittää lapsen lähelle turvallinen aikuinen, joka opettaa lapselle paikalliskulttuuria ja toimintatapoja. Luottamussuhteen luominen lapsen ja perheen välille luo onnistuneen pohjan alkuvaiheesta asti kotoutumiselle. Kunnallisen päivähoiton vaihtoehtona on lasten kotihoidon ja yksityisen sektorin hoitotuet, joista tietoa saa Kelasta.

Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi käyttää tarvittaessa työnsä tukena opasta; Monikulttuurisia kohtaamisia-opas varhaiskasvatuksen arkeen. Opas löytyy osoitteesta:

<https://peda.net/joensuu/esiopetus/sv/materiaalia/mjl/mkova:file/download/77d892be722d0f452199dd777dcf41aac640b824/MONIKULTTUURISIA%20KOHTAAMISIA.%20Opas%20varhaiskasvatuksen%20arkeen.pdf>.

5.5. Perusopetus

Enontekiöllä on kolme peruskoulua, joissa järjestetään perusopetuslain mukaisesti opetusta oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja nuorille Suomeksi, Ruotsiksi sekä Saameksi. Hetan koulukeskuksessa sekä Kilpisjärven koulussa on tarjolla opetusta 9. luokkaan asti ja Karesuvannon koulussa voi opiskella 6. luokkaan asti.

Enontekiön kunnassa on maahanmuuttajille valmiina valmistavan opetuksen opetussuunnitelma, eli tarjoamme valmistavaa opetusta, jonka jälkeen perusopetusta. Valmistavassa opetuksessa annetaan sekä kielen, että kulttuurin ja muun toiminnan opetusta ja ohjausta. Tarvittaessa järjestetään oppilashuollon tukitoimia ja tuetaan osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa erilaisin opetusjärjestelyin.

Opetussuunnitelmaa tehdessä otetaan huomioon oppilaan ikä, opiskeluvalmiudet sekä kulttuuri- ja kielitausta. Koulun henkilökunta ja kouluterveydenhoitaja toimivat tiivistä yhteistyössä perheen kanssa. Tavoitteena tukea lapsen / nuoren kasvua ja kehitystä vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Tavoitteena on oppilaiden integroituminen. Kotouttamisessa on otettava huomioon kaikkien maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet ja haasteet eri tilanteissa. Kontaktien luominen suomalaisten lasten ja nuorten kanssa on tärkeää kotoutumisen kannalta, tämän vuoksi on keskeistä ohjata lapsia/ nuoria myös erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin paikallisten kanssa.

Koulumatkoissa ja kuljetuksissa noudatetaan perusopetuslain 32§. Oikeus maksuttomaan kuljetukseen on 1.-6. luokan oppilailla, joiden koulumatka on yli 3 kolme kilometriä ja 7.-9. luokan oppilailla, joiden koulumatka on yli 5 kilometriä.

Opetushallitus on kirjannut, että oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärää, mikäli äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame. Kielivalikoima vaihtelee tilanteen mukaan ja voi olla luontevaa kommunikoida monella kielellä saman aikaisesti. Kielten sekoittuminen voi olla tarpeellista ja osa normaalia vuorovaikutusta. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus-s2>

5.6. Toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutus mahdollisuus on Enontekiön Hetan kylällä, tarjolla on eräluokiokoulutusta ja siihen liittyen on mahdollista suorittaa kaksoistutkintoja yhteistyössä ammatillisten oppilaitosten kanssa.

5.7. Nuorisopalvelut

Nuorisotyöntekijä voi toimia rinnalla kulkijana kotoutumisen aikana esimerkiksi tutustumalla erilaiseen vapaa-ajan tekemiseen yhdessä, tukemalla paikallisten nuorten toimintakulttuuriin tutustumista, osallistamalla nuorta toiminnan suunnitteluun ja nuoria koskevaan päätöksentekoon. Nuorisotyöntekijä on arjessa mukana myös koululla, tarvittaessa yhdessä mennään esim. kuntosalille, kauppaan, kävelylle, kirjastoon. Nuorisotyön tiloissa ja tilaisuuksissa tukea on luonnollisesti saatavilla.

Nuorisotoimen palveluja ovat nuorisotilatoiminta, koulunuorisotyö, nuorisotilaillat ulkona, ilmaiset elokuvat, nuorten reissut, diskot, pelitoiminta ja alakoululaisten koripallokerho. Etsivä nuorisotyö palvelee 15-29-vuotiaita jotka tarvitsevat tukea tai neuvoja elämänhallinnassa, töihin tai opiskeluihin hakeutumisessa ja harrastusten tai kavereiden löytämisessä.

Tavoitteena kotoutumisen onnistumiselle on löytää nuorille mielekästä vapaa-ajan tekemistä ja seuraa ikäisistään nuorista, auttaa pääsemään sisälle paikalliseen "nuorisokulttuuriin" ja saada nuori tuntemaan olonsa turvallisiksi ja tervetulleeksi.

Nuorisotoimi tekee yhteistyötä opetustoimen henkilöstön kanssa. Kotoutumiseen tarvitaan riittävästi aikaa ja joustavaa työtettä. Nuorisotilojen avulla mahdollistetaan erilaisten nuorten ryhmien yhtäaikainen ajanvietto, jolloin jokainen kokee kuuluvansa ryhmään. Oikea-aikainen nuoren tukeminen vapaa-ajan toiminnoissa vahvistaa itsetunnon kehittymistä, luo sosiaalisia suhteita sekä lisää yhteenkuuluvuutta yhteiskuntaan.

5.8. Hyvinvointi- ja liikuntapalvelut

Liikunta- ja hyvinvointi palvelut on tarkoitettu kaikenikäisille. Palvelut ovat maksuttomia tai edullisia matalan kynnyksen palveluita, joissa on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta hyvinvointiohjaajan toimesta kuntosalilaitteisiin tutustumiseen ja –harjoitteluun. Tutustumisvaiheen jälkeen tavoitteena on ryhmäytyä jo olemassa oleviin kuntalaisille suunnattuihin toimiviin ryhmätoimintoihin.

Liikuntahalliryhmissä maahanmuuttaja voi osallistua toimintaan aluksi kunnan ryhmissä ja siirtyä jatkossa esim. 3. sektorin järjestämiin aikuis- ja/tai lapsi-/nuorisoryhmiin. Tämän kaltainen toiminta lisää osallisuutta ja tukee suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Liikunta- ja hyvinvointiohjaaja antaa yleistä neuvontaa ulkoilumahdollisuuksista mm. latu-/kuntopolut, kuntoportaot, lähiulkoilumaastot. Tavoitteena on hyvinvointi- ja liikuntapalveluiden osalta saada liikunta ja liikuntamahdollisuudet tutuiksi ja lisätä ymmärrystä siitä, miten tärkeä liikunta on yleisen hyvinvoinnin kannalta.

5.9. Kirjastopalvelut

Enontekiön kunnankirjasto tarjoaa monipuolisesti palveluita, neuvontaa ja ohjausta. Kirjastossa on asiakaskäyttöön kaksi tietokonetta ja tulostin. Asiakkailla on mahdollista saada tarvittaessa digitukea ja käyttöopastusta verkkoasiointiin. Maahanmuuttaja voi saada kirjastokortin, kun hänellä on osoite Suomessa. Kirjastosta voi lainata kirjastokortilla maksuttomasti kirjoja, lehtiä, e-aineistoja, äänitteitä ja elokuvia sekä selkokielistä kirjoja. Esim. PressReader-verkkopalvelu sisältää aikakausi- ja sanomalehtiä 120 maasta, 60 eri kielellä.

Haasteet arjen rutiinien haltuunotossa saattavat tuoda vaikeuksia myös kirjastossa asiointiin. Haasteena kirjastopalveluissa on vieraskielisen aineiston vähyys, jota kuitenkin voidaan korjata tilaamalla aineistoa siirtokokoelmasta. Kirja-aineistoa muilla kielillä voi tilata myös Helsingin monikielisestä kirjastosta. Monikielinen kirjasto on valtakunnallinen palvelu, josta kirjastot voivat tilata omaan kokoelmaansa eri kielisiä teoksia siirtokokoelmana tai yksittäisiä teoksia asiakkaiden käyttöön. Kokoelmiin kuuluu kirjallisuutta yli 80 eri kielellä.

Tavoitteena on tehdä kirjasto helposti lähestyttäväksi palveluksi, jossa on mukava asioida. Kirjaston kautta voidaan auttaa maahanmuuttajia suomen kielen opinnoissa tilaamalla sopivaa aineistoa. Yhteisöllisyyttä voidaan vahvistaa tarjoamalla matalan kynnyksen kohtaamispaikkaa eri toimijoille, jotka voivat auttaa ja tukea kotoutumisprosessia ja joissa maahanmuuttajilla on mahdollisuus tutustua paikalliseen väestöön.

Maahanmuuttajille suunnattuja palveluita voidaan kehittää yhteistyössä kunnan eri toimijoiden kanssa järjestämällä tapahtumia, joissa olisi monipuolista tarjontaa eri osa-alueilta. Siten saadaan myös kirjastopalveluja tutuksi sellaisille henkilöille, joille kirjastoon tuleminen voi olla vaikeaa.

5.10. Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut toteuttavat paljon maksuttomia kulttuuritapahtumia, kuten konsertteja, joihin voi osallistua matalalla kynnyksellä. Kulttuuripalvelut tukevat paikallisia toimijoita tapahtumien järjestämiseen myönnettävällä avustuksella, jota on mahdollista hakea.

Kulttuuripalvelut voivat tukea maahanmuuttajaa kotoutumisessa paikallisten tapahtumien avulla. Esiintyjät ovat usein paikallisia tai lähipaikkakunnilta, jolloin paikalliskulttuuri tulee tutuksi. Tapahtumiin osallistumisessa on myös mahdollista tutustua toisiin paikalla olijoihin. Kulttuuripalvelusta saa tukea omaehtoiseen kulttuuritoimintaan, esimerkiksi tilaisuuksien järjestämiseen sekä niistä tiedottamiseen kaikille avoimessa tapahtumakalenterissa.

Monikulttuurisuus tuo rikastuttavia elementtejä vakiintuneeseen paikalliseen kulttuuritarjontaan toteuttamalla omista lähtökohdistaan kulttuurisisältöjä yhdessä paikallisväestön kanssa. Laajempaa kulttuuripalvelua kehitetään toimialojen välisellä yhteistyöllä, esimerkiksi yhteistyöllä Lapin hyvinvointialueen perhekeskusten kanssa.

5.11. Työllisyyspalvelut

Enontekiön kunnassa on työllisyyskoordinaattori, joka vastaa maahanmuuttajien neuvonnasta ja ohjauksesta sekä kotoutumishjelman toteutumisesta. Työllisyyspalveluiden tehtävänä on aloittaa maahanmuuttajan kanssa kotoutumisen alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laadinta. On kuitenkin tärkeää huomioida, että kunnalla on velvollisuus tarjota kotoutumispalveluita, mutta maahanmuuttaja ei ole velvollinen osallistumaan kotoutumishjelmaan. Työllisyyspalveluista saa ohjausta ja neuvontaa mm. koulutusmahdollisuuksista, TE-palveluista, työpaikan etsimisestä sekä työnhakuun liittyviin tehtäviin.

Työllisyyspalvelut tekevät yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa, jotta mahdollisimman moni kuntalainen työllistyisi omalla paikkakunnalla. Lapin maahanmuuttostrategian mukaisesti yritystoiminnasta kiinnostuneita maahanmuuttajia kannustetaan oman yrityksen perustamiseen ja ohjataan maakunnan ja seutukunnan verkostoihin, joista on mahdollisuus saada yhdenvertaistukea. Työllisyyspalveluilla on keskeinen rooli siinä, että työikäinen maahanmuuttaja saa ja ohjautuu hänelle tarpeellisiin ja oikeutettuihin palveluihin ja kotoutuminen sujuu mahdollisimman hyvin.

6. Tulkkaus ja käännöspalvelut

Maahan muuttaneen asiakkaan palvelussa on kotoutumislain mukaan huolehdittava siitä, että asiakas ymmärtää asiat, jotka koskevat häntä. Kotoutumislaisissa säädetään, että viranomaisen on kielilain mukaisesti tarvittaessa huolehdittava tulkkaamisesta tai kääntämisestä. Tulkkauksesta säädetään myös muussa lainsäädännössä, kuten hallinto- ja ulkomaalaislaissa (121/2022) ja laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992).

Kotoutumislainsäädäntö takaa, että valtio korvaa kunnille valtion talousarvion rajoissa pakolaisten vastaanoton (Laki kotoutumisen edistämisestä 2 § 2 ja 3 mom.) tulkkaus- ja käännöspalveluista aiheutuvat kustannukset. Muilla perusteilla maahan muuttaneiden henkilöiden tulkkauskustannuksista vastaavat asiakaspalvelutilanteessa tulkin kutsuvat viranomaiset, yleensä siis maahan muuttaneiden asiakkaiden asuinkunnat tai TE-toimistot.

Tulkkauksilanteissa voidaan käyttää etätulkkausta. Etätulkkausta suositetaan silloin, kun käsiteltävät asiat eivät vaadi tulkin henkilökohtaista läsnäoloa. Etänä toteutettava tulkkaus helpottaa tulkkien saatavuutta.

Kunnalla ei ole voimassa olevaa sopimusta tulkkaus- ja käännöspalveluista. Palveluja voi hankkia tulkkaus- ja käännöspalveluita tarjoavalta yritykseltä ja tarvittaessa voidaan tehdä sopimus palvelujen käytöstä.

7. Kotouttamispalvelut muilta viranomaisilta ja toimijoilta

7.1. Seurakunta

Enontekiön seurakunnalta voi saada evankelisluterilaisen kirkon tunnustuksen ja kristillisen arvopohjan mukaista henkistä ja hengellistä yksilöllistä tukea. Enontekiön seurakunta järjestää ryhmätoimintoja nuorille, aikuisille ja ikäihmisille. Maahanmuuttajat ovat tervetulleita seurakunnan toimintaan ja osallistumaan ryhmiin. Seurakunnassa on tarjolla myös monenlaista vapaaehtoistyötä mm. jumalanpalveluksissa, diakonian tapahtumissa, seurakunnan musiikkitoiminnassa ja kiinteistöhuollon tehtävissä.

Haasteena seurakunnan näkökulmasta voi olla maahanmuuttajien uskontojen ja vakaumuksien näkökulmaerot. Evankelis-luterilainen kirkko on avoin monikulttuurisuudelle ja moninaisuudelle ja pyrkii aktiivisesti kulttuurisensitiiviseen vuorovaikutukseen kaikkien ihmisten kanssa.

Tavoite kotoutumisen suhteen on luoda aktiivinen ja turvallinen hengellinen seurakuntayhteys maahanmuuttajien kanssa. Tavoitteena on myös kantaväestön ja maahanmuuttajien kohtaamisen edistäminen ja aktiivinen ja monipuolinen tapahtumaviestintä kunnan ja seurakunnan kanavissa ja toimintoihin mukaan kannustaminen.

7.2. Revontuliopisto

Revontuli-opisto on kolmen kunnan, Enontekiön, Kittilän ja Sodankylän yhteinen kansalaisopisto. Opiston tavoitteena on kannustaa kuntalaisia aktiiviseen itsensä kehittämiseen ja lisätä kuntalaisten osallisuutta. Revontuli-opiston visioon kuuluu mm. alueellisen tasa-arvon edistäminen, sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalisen tasa-arvon edistäminen. Tämä tukee maahanmuuttajan kotoutumista. Tärkeitä yhteistyökumppaneita Revontuli-opistolla ovat mm. alueen kunnat, yhdistykset ja muut alueen toimijat. Maahanmuuttaja voi kehittää itseään monipuolisesti kursseille osallistumalla ja opistolta saa tietoa mm. eri oppilaitoksista.

7.3. Te-palvelut

Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-palvelut) vastaa työnhakijana olevien maahanmuuttajien työllistymisestä ja kotoutumista tukevista työvoima- ja yrityspalveluista. TE-palvelut myös huolehtivat palvelujen soveltumisesta maahanmuuttajille.

TE-palvelu vastaa työnhakijoiksi rekisteröityneiden asiakkaidensa alkukartoitusten tekemisestä, kotoutumissuunnitelmien tekemisestä ja kotoutumiskoulutukseen ohjaamisesta. Erityisten kotoutumista edistävien toimien lisäksi maahanmuuttajat voivat hyödyntää kaikkia TE-toimiston henkilöasiakkaalle tarkoitettuja palveluja.

TE-palvelu tarjoaa erilaisia palveluja: työnvälitystä, asiantuntija-arviointia, ammatinvalinta- ja uraohjausta, erilaisia valmennuksia sekä kokeiluja kuten työkokeilua. Kotoutumiskoulutus kuuluu maahanmuuttajille, jotka hakeutuvat TE-toimiston työnhakijaksi.

TE-palveluista saa myös Yritystoiminnan käynnistämis- ja kehittämispalvelua, starttirahaa. TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää työnhakijoiden nopeaa työllistymistä hyödyntämällä kuntien palvelutarjonnan kaikkia mahdollisuuksia.

Kunnat tarjoavat jatkossa kaikki työllisyyspalvelut 1.1.2025 alkaen. Kunnat osallistuvat työmarkkinatuen rahoittamisen lisäksi myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoittamiseen. Työnhakijan työllistyminen avoimille työmarkkinoille hyödyttää kuntaa säästyneinä työttömyysetuusmenoina. (<https://kotoutuminen.fi/te-toimiston-palvelut>).

7.4. Kelan palvelut

Kela (Kansaneläkelaitos) huolehtii Suomessa asuvien perusturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan etuuksia voi yleensä saada, jos työskentelee, tai asuu vakinaisesti Suomessa. Kela huolehtii esimerkiksi kansaneläkkeestä, työttömyysturvasta, lapsiperheiden tuista, kuntoutuksesta ja perustoimeentulotuesta. Kelan tukia voi hakea sähköisessä asiointipalvelussa, puhelimitse tai käymällä palvelu- ja asiointipisteissä. Kela arvioi jokaisen hakijan oikeuden tukeen yksilöllisesti.

Kela tarjoaa puhelinpalvelua suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Saamenkielisillä on lakiin perustuva oikeus saada palvelua Kelassa omalla kielellään. Kela järjestää tarvittaessa maksuttoman tulkkauksen, jos asiakas ei osaa mitään näistä kielistä.

Kelan sivuilta löytyy materiaalia Kelassa asioimisesta moni- ja selkokielellisesti. Kelan verkkosivuilla on julkaistu esitteitä ja infotehtäviä suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, saameksi ja muilla kielillä sekä selkosuomeksi ja selkoruotsiksi.

Kelan kansainvälisten asioiden keskus (KV-keskus) palvelee kaikkia Suomeen tai ulkomaille muuttavia ja muissa kansainvälisissä tilanteissa olevia asiakkaita. (<https://kotoutuminen.fi/kelan-palvelut>).

7.5. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoiminta on lähtökohtaisesti yksittäisten ihmisten tai yhteisöjen hyväksi tehtävää vastikkeetonta työtä, josta ei saa rahallista korvausta. Järjestöt tekevät neuvontatyötä, antavat arjessa selviytymisen apua ja toimivat yksinäisyyden ehkäisyssä. Enontekiön kunnassa toimii monenlaisia vapaaehtoistoimijoita, järjestöjä sekä yhdistyksiä, joista voidaan kartoittaa osaavia toimijoita maahanmuuttajien tueksi. <https://enontekio.fi/liikunta-ja-kulttuuri/yhdistykset/yhdistykset/>

8. Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutus on keskeinen palvelu, jolla edistetään oppivelvollisuuden päättäneiden maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä sekä parannetaan yhteiskunnallisten, kulttuuristen ja arjen taitoihin liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutus toimii myös väylänä muuhun koulutukseen ja avoimille työmarkkinoille. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna, mikä tarjoaa erilaisia vaihtoehtoja opiskelulle ja vastaa maahanmuuttajien koulutustarpeisiin erilaisissa elämäntilanteissa. Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta järjestetään pääosin vapaan sivistystyön oppilaitoksissa ja osana aikuisten perusopetusta.

Maahan muuttaneen koulutukseen liittyvien tarpeiden selvitys aloitetaan kotoutumislaisissa säädetyn alkukartoituksen aikana, osana henkilön yleisiä kotoutumisen valmiuksia koskevaa selvitystä. Alkukartoituksessa viranomainen arvioi yhdessä maahan muuttaneen kanssa alustavasti muun muassa maahan muuttaneen kielikoulutuksen tarpeen ja opiskeluvalmiudet. Alkukartoituksen perusteella viranomainen ohjaa maahan muuttaneen tarvetta vastaavaan koulutukseen tai muihin palveluihin.

Kotoutumiskoulutukseen sisältyy: suomen tai ruotsin kielen sekä viestintätaitojen opetusta, tarvittaessa latinalaisen kirjaimiston osaamista vahvistavaa opetusta, yhteiskunta- ja työelämätaitojen opetusta, työssäoppimisjakso / ohjausta kohti työelämää tai jatko-opintoja, opiskelun ja oppimisen tukea sekä aiemman osaamisen tunnistamista, ammatillista suunnittelua ja uraohjausta sekä tarvittaessa tutkinnon tunnustamiseen ohjaamista. (<https://kotoutuminen.fi/kotoutumiskoulutus>)

9. Digipalvelut, viestintä ja henkilöstön osaaminen

Maahanmuuttajan ohjaus ja neuvonta sekä palveluista tiedottaminen vaativat joustavia ja myös kehittyviä työmuotoja, monikanavaisuutta sekä tehokasta viranomaisten ja muiden toimijoiden, kuten järjestöjen, välistä yhteistyötä.

Enontekiön kunnan viestintä kertoo kunnan palveluista, toiminnasta, suunnitelmista ja tavoitteista. Näin viestintä tukee asukkaiden hyvää elämää Enontekiöllä kunnan strategisten linjausten mukaisesti. Viestintä luo edellytyksiä avoimelle vuorovaikutukselle, mahdollistaa sidosryhmien ja asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen kunnan päätöksentekoprosessien eri vaiheissa. (<https://enontekio.fi/kunta-ja-hallinto/organisaatio-ja-hallinto/viestinta/>).

Henkilöstön osaamisen kehittämiseksi tulevaisuudessa Enontekiön kunnassa hyödynnetään Terveiden ja hyvinvointilaitoksen (THL) Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus tieto- ja koulutus materiaalia, johon sisältyy PALOMA-osaamiskeskuksen koulutusmateriaali. (<https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/paloma-koulutus>).

Kotouttaminen.fi –sivustolta hyödynnetään kotouttamiseen liittyviä verkkoluentoja, joita henkilöstö voi käyttää työssään. Kirjallista materiaalia löytyy verkon kautta ja henkilöstöä ohjataan ja kannustetaan aktiiviseen tiedon hakuun työn tekemisen tueksi. Kunnan henkilöstö ohjataan tarvittaessa osallistumaan täydennyskoulutuksiin, joita järjestävät eri toimijat, kuten ELY, kela, KEHA ja MIGRI. Lisäkoulutukset myöntää esihenkilö.

InfoFinland-verkkopalvelusta käyttäjä löytää luotettavaa, omakielistä tietoa Suomeen muutosta, työstä, opiskelusta, asumisesta, koulutuksesta, terveydestä, perheestä ja vapaa-ajasta. Sivustolla on runsaasti ulkoisia linkkejä viranomaisten ja järjestöjen sivuille. InfoFinlandissa on myös tietoa usean kunnan

palveluista. Palvelun kielet ovat suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro, ukraina, ranska, espanja, turkki, kiina, persia ja arabia. Nämä kieliversiot ovat keskenään identtisiä.

Kieliversiosivun ylälaudassa on aina sivun nimi myös suomeksi. Tämä helpottaa esimerkiksi palveluneuvojaa työssään: käyttäjä voi näyttää sivuilta tietoa asiakkaalle hänen omalla kielellään, vaikka yhteistä kieltä ei ole käytössä. (<https://kotoutuminen.fi/infofinland3>)

10. Seuranta ja päivitys

Kotouttamisohjelmaa päivitetään kotoutumislain mukaan 4 vuoden välein. Ajantasaisuutta seurataan ja tarvittaessa muutokset korjataan. Kotouttamisohjelma on laadittu ennen kotoutumislain uudistusta, tämän vuoksi kotouttamisohjelman ensimmäinen päivitys tehdään kevään 2025 aikana.

Kotouttamisohjelman toteutumista seurataan monialaisen yhteistyön avulla. Toteutuneiden palveluiden avulla lopputuloksena on onnistunut kotoutuminen. Tavoitteena on, että tämä kotouttamisohjelma toimii työvälineellä viranhaltijoille, työntekijöille sekä kolmannen sektorin toimijoille. Enontekiön kunnassa kotouttamisohjelman seuranta ja päivitys ovat työllisyyskoordinaattorin vastuulla.

Seurantaa tehdessä hyödynnetään Sotkanet- ja tilastotietopalvelua, joista voi saada kattavasti tietoa mm. Enontekiön kunnan ulkomaan kansalaisten määrästä, vieraskielisten osuudesta suhteessa koko väestöön sekä maakuntien välisestä muutosta syntyperän mukaan tulo- ja lähtömaakunnittain ulkomailta syntyneillä. Seurainta indikaattoreita tarkastellaan Lapin maahanmuuttostrategian 2030+ mukaisesti.

11. Keskeisiä käsitteitä

Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuten kuin matkailuun liittyvän syyn tai siihen verrattavan lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyn luvan perusteella tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti.

Pakolainen on ulkomaalainen, jolla on perusteltua syytä pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka UNHCR toteaa olevan pakolainen.

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa valtion budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa.

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikanhakijan pakolaisuus todetaan vasta hakemukseen annettulla päätöksellä, joten tulisi välttää ”pakolainen” sanaa ennen kuin päätös on annettu.

Erityistoimenpiteitä tarvitseva maahanmuuttaja on henkilö, jonka tarve erityisiin tehostettuihin kotouttamistoimenpiteisiin perustuu sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, iän, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn osoittamaan vaatimukseen.

Oleskelulupa on Suomen valtion henkilölle myöntämä määräaikainen tai pysyvä lupa asua maassa. Ulkomaalainen (pois lukien Pohjoismaiden kansalaiset sekä EU ja ETA-jäsenmaiden kansalaiset) tarvitsee oleskeluluvan voidakseen oleskella Suomessa yli kolme kuukautta. Oleskelulupa voidaan myöntää mm. seuraavien perusteiden perusteella: perheside Suomeen, opiskelu, työnteko, suomalainen syntyperä, paluumuutto Suomeen, humanitaariset syyt tai muu erityinen syy.

Tilapäinen oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Tilapäiseen oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus B.

Jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka on tullut Suomeen pysyvässä maahanmuuttotarkoituksessa. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Jatkuvaan oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus A.

Pysyvä oleskelulupa myönnetään henkilölle, joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti jatkuvalla oleskeluluvalla neljä vuotta. Oleskelun syy tai muut erityiset syyt voivat aiheuttaa poikkeuksia oleskeluaikaan. Lupa myönnetään toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Pysyvään oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus P.

Kotoutuminen on maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä. Sen tavoitteena on maahanmuuttajan yhteiskunnassa ja työelämässä tarvitsemien tietojen ja taitojen kehittyminen sekä hänen oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämisen tukeminen. Kotouttaminen on kotoutumisen monialaista tukemista ja edistämistä sekä viranomaisten että muiden toimijoiden suorittamien toimenpiteiden ja palvelujen avulla. Kotouttamisen tarkoituksena on antaa maahanmuuttajalle mahdollisimman nopeasti itsenäisen ja tasavertaisen kansalaisuuden vaatimat valmiudet.

Kotouttamisohjelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima ohjelma kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Ohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja sitä tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain mukaista talousarviota ja- suunnitelmaa laadittaessa.

Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen tai perheen suunnitelma toimenpiteistä ja palveluista, joilla tuetaan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita tarvittavia tietoja ja taitoja.

12.Yhteystiedot

Sosiaali- ja terveystalvelut

Sosiaaliohjaaja	040 674 1163
Hetan terveystakeskus	040 714 2851

Sivistystalvelut

Sivistysjohtaja	040 739 4500
-----------------	--------------

Varhaiskasvatus/esiopetus

Varhaiskasvatuksen päällikkö	040 569 4114
------------------------------	--------------

Perusopetus ja erälukio

Hallinnollinen rehtori	040 143 8943
------------------------	--------------

Revontuli-opisto

040 564 1435

Kirjasto ja kulttuuripalvelut

040 538 0712

Nuorisopalvelut

Etsivä nuorisotyöntekijä/ nuorisotyöntekijä	040 848 1308
Koulunnuorisotyöntekijä	040 768 7778

Liikunta- ja hyvinvointipalvelut	040 709 0665
Työllisyyskoordinaattori	040 664 0190
Yritys- ja elinvoimapalvelut	040 013 2798
Asuntopalvelut	
Kiinteistö Oy/ Enontekiön kunnan asunnot	0400 941 614
Te-palvelut	
Henkilöasiakkaat, valtakunnallinen puhelinpalvelu:	0295 025 500 (arkisin klo 9-16.15)
Työnantaja- ja yritysasiakkaat:	0295 046 006 (arkisin klo 9-16.15)
Kela	
https://www.kela.fi/soita-kelaan	
Seurakunta	
Kirkkoherra / Girkohearrá	040 757 0047
Diakoniatyöntekijä / Diakonijabargi	040 632 9017

13.Lähteet:

Lappi-koti kaikille: Lapin maahanmuuttostrategia 2030+, <https://www.doria.fi/handle/10024/186234>

<https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/kotoutumislain-kokonaisuudistus-nopeuttaa-maahanmuuttaneiden-kotoutumista-ja-tyollistymista>

<https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/tyollisyys/te-palvelut-2024-uudistus/kotoutuminen>

<https://tem.fi/kotoutumislain-uudistus>

<https://kotoutuminen.fi/etusivu>

Laki kotoutumisen edistämisestä, <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230681>

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta, <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240472>

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Yhdenvertaisuuslaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Valtakunnalliset tietolähteet:

Tervetuloa Suomeen-opas, <https://tem.fi/tervetuloa-suomeen>

Työskentely Suomessa-opas, <https://tem.fi/tyoskentely-suomessa>

Työlainsäädäntöesitteet, <https://tem.fi/tyolainsaadantoesitteet>

Sinun oppaasi suomessa, <https://www.infofinland.fi/fi>

<https://www.workinfinland.com>

<https://tyomarkkinatori.fi/teemasivut/work-in-lapland/etusivu>